

4. Гасюк Г. М. Комунікативно-прагматичний потенціал субстантивних словосполучень в сучасному англійському публіцистичному дискурсі / Г. М. Гасюк // Філологічні студії : наук. часоп. – 2004. – № 4. – С. 64–74.
5. Джанджанова Е. В. Об использовании цитат в заглавиях художественных произведений / Е. В. Джанджанова // Структура и семантика текста : межвуз. сб. науч. трудов. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1988. – С. 30–37.
6. Євграфова А. О. Заголовок як актуалізатор текстової інформації / А. О. Євграфова // Стиль і текст. – 2003. – № 4. – С. 141–149.
7. Іллів І. І. Заголовок як проблема перекладу / І. І. Іллів // Актуальні проблеми менталінгвістики : наук. зб. Черкас. держ. ун-ту. – Ч. І. – 2001. – С. 209–214.
8. Крапицкая Н. А. Субстантивные атрибутивные словосочетания современного английского языка в коммуникативно-функциональном аспекте : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Минск. гос. лингвист. ун-т / Н. А. Крапицкая. – Минск, 2000. – 19 с.
9. Москвин В. П. Художественный стиль как система / В. П. Москвин // Филологические науки. – 2006. – № 2. – С. 65–73.
10. Траченко О. М. Парадигма заголовків / О. М. Траченко // Іноземна філологія. – 1990. – № 97. – С. 84–90.
11. Траченко О. М. Семантичний аспект вивчення заголовка / О. М. Траченко // Іноземна філологія. – 1983. – № 69. – С. 37–42.

Статтю подано до редколегії
14.03.2012 р.

УДК 811.111

А. А. Калита – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»;
Л. І. Тараненко – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Перцептивна й інструментальна оцінки емоційно-прагматичного потенціалу висловлень

*Роботу виконано на кафедрі теорії, практики
та перекладу англійської мови НТУУ «КПІ»*

Автори статті встановлюють значення кількісного безрозмірного критерію К, за яким доцільно виокремлювати три рівні актуалізації мовцем емоційно-прагматичного потенціалу висловлення.

Ключові слова: критерій К, оцінка, рівень емоційно-прагматичного потенціалу, висловлення.

Калита А. А., Тараненко Л. І. Перцептивная и инструментальная оценки эмоционально-прагматического потенциала высказываний. Авторы устанавливают значение количественного безразмерного критерия К, в соответствии с которым целесообразно выделять три уровня актуализации говорящим эмоционально-прагматичного потенциала высказывания.

Ключевые слова: критерий К, оценка, уровень эмоционально-прагматического потенциала, высказывание.

Kalita A. A., Taranenko L. I. Perceptive and Instrumental Evaluation of Utterance Emotional-and-pragmatic Potential. The authors have set the value of a quantitative dimensionless criterion K, in accordance with which it is expedient to distinguish three levels of the speaker's actualization of the utterance emotional-and-pragmatic potential.

Key words: criterion K, estimation, level of emotional-and-pragmatic potential, utterance.

Постановка наукової проблеми та її значення. Проблему підвищення об'єктивності експертних оцінок в експериментально-фонетичних дослідженнях можна, без сумніву, вважати однією зі складних, оскільки свідомість інформанта має обробляти досить значний за обсягом та різний за природою походження комплекс психоемоційних чинників і фізичних (перцептивних) показників, які беруть участь у просодичному оформленні висловлення. Особливу значущість у межах цієї проблеми набуває на разі питання ступеня об'єктивності визначення рівнів актуалізації мовцем емоційно-прагматичного потенціалу висловлення (ЕПП) як найбільш релевантного показника [2; 3] психоемоційного стану мовця.

У процесі розв'язання означеного питання на основі методів теорії подібності ми теоретично обґрунтували [4] й експериментально апробували аналітичну формулу кількісного безрозмірного критерію K для встановлення рівня актуалізації мовцем ЕПП висловлення. При цьому через аналіз частотних показників було виявлено також межі діапазонів значення критерію для низького ($K \leq 30$), середнього ($K = 30-105$) та високого ($K \geq 105$) рівнів ЕПП. Це дало підставу вважати, що висловлення, актуалізовані з низьким рівнем ЕПП, характеризуються значенням критерію K , яке не перевищує 30 одиниць. Висловлення середнього рівня ЕПП реалізуються в межах значень безрозмірного критерію K від 30 до 105 одиниць. А висловлення з високим ЕПП маркуються значеннями критерію, які перевищують 105 одиниць. Крім того, було з'ясовано, що верхньою межею високого рівня ЕПП слід вважати висловлення, які мовець реалізував у стані неконтрольованих емоцій, котрі маркуються значенням критерію K , що перевищує 300 одиниць.

Проведене нами зіставлення результатів аудитивного (якісного) й акустичного (кількісного за критерієм K) аналізу експериментальних англійських висловлень показало, що в інформантів виникали певні сумніви щодо зарахування деяких із них до того чи того рівня ЕПП. З огляду на це, у процесі поглиблення такого аналізу на межах між низьким та середнім, а також середнім і високим рівнями актуалізації ЕПП висловлень ми встановили інтервали показників критерію K , у рамках яких інформанти мали сумніви. На межі між низьким та середнім рівнями ЕПП такий інтервал склав +5 одиниць, а на межі між середнім і високим – +40. Отже, було з'ясовано, що за певних причин оцінки рівня реалізації ЕПП англійських висловлень, маркованих значенням кількісного критерію K у його інтервалах від 25 до 35 та від 105 до 145, вирізнялися найбільшими відмінностями з оцінками інформантів.

Тому метою нашого пошуку було виявлення провідних факторів, які ускладнюють коректність перцептивної оцінки інформантами рівня ЕПП англійських висловлень та з'ясування доцільності застосування чітких меж показників критерію K , які поділяють ці рівні.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Для виявлення провідних факторів, які призводять до виникнення в інформантів ускладнення в оцінках, ми на кожному рівні ЕПП проаналізували по 100 відповідних прикладів. Розглянемо тут лише найбільш цікаві з них. Насамперед такими є приклади висловлень із низьким рівнем ЕПП, які виражають позитивні емоції і які інформанти кваліфікували як реалізовані на стику двох рівнів (низького й середнього).

Так, висловлення *Oh, love me always, Gertrude, | love me always!* [8, 27; 9] ($K = 21,2$) інформанти зарахували до середнього рівня ЕПП. Це зумовлено, на нашу думку, з одного боку, лексичним наповненням аналізованого висловлення (вживання вигуку *Oh*, прямого звертання *Gertrude*, повторення дієслова *love* в наказовому способі й прислівника *always*) та синтаксичною структурою (окличне речення); з іншого – його інтонаційним оформленням: наявністю високого передтакта на вигуку *Oh*, контрастивним виділенням слова *always* у суміжних інтоногрупах (низьким спадним тоном у першій, що виражає наполегливе прохання, та низьким висхідним тоном – у другій, який передає блага мовця завжди любити його).

Водночас дані інструментального аналізу засвідчують актуалізацію цього висловлення в межах низького рівня ЕПП, що цілком природно, оскільки його загальне звучання реалізується у звуженому тональному діапазоні, з приглушеним хрипливим тембром голосу мовця, помірним темпом, пониженою гучністю, що, згідно з Дж. О'Коннором [6, 268–269], передає, зазвичай, вираження щирого почуття (у цьому випадку – почуття любові). Більше того, автор акцентує увагу на значній ролі тембру голосу й інших невербальних засобів у передаванні сутності висловленої інформації.

Труднощі виникали й у визначенні рівня ЕПП висловлень, що виражають негативні емоції, у межах яких зареєстровано рівний тон, що передає зваженість мовця у висловленні своєї некатегоричної думки, наприклад:

– *What on earth do you do there?*

– *When one is in town one amuses oneself. When one is in the country one amuses other people. It is excessively boring.*

– *And who are the people you amuse?*

– *Oh, neighbours, →neighbours.* [10] (K = 35,14).

Аудитори-інформанти однозначно кваліфікували це висловлення як таке, що актуалізовано з низьким рівнем ЕПП. Такому визначенню ЕПП висловлення сприяла, на нашу думку, його належність до висловлень-розмірковувань, роздумів, що характеризуються повторюваністю певного слова, якому передують вигук, та яким не властива емоційно забарвлена лексика. Крім того, середні показники параметрів інтонації, понижений рівень гучності й сповільнений темп, а також середній тональний рівень початку висловлення та середньо-понижений рівень завершення рівного тону, що супроводжує міркування мовця, слугували тими показниками, які й спричинили його зарахування інформантами до низького рівня ЕПП. Описане інтонаційне оформлення висловлення узгоджується з тезою про те, що висловлення-розмірковування, роздуми мовця реалізуються, зазвичай, у зонах сповільненого, часом помірного темпу.

Водночас, дані акустичного аналізу показали, що наведене висловлення актуалізовано в низькій зоні середнього рівня ЕПП (K = 35,14). Відмінностям даних аудитивного й акустичного аналізу сприяла, на нашу думку, також протяжлива актуалізація складів *oh* (520 ms), *-bours* (401 ms), *-bours* (307 ms), що аудитори-професіонали кваліфікували як свідчення емоційного забарвлення висловлення.

Неоднозначність у визначенні інформантами рівня ЕПП простежувалася й у висловленнях-констативах, які передають інформацію негативного характеру та згідно з даними акустичного аналізу належать до високої зони низького рівня ЕПП:

I have to →say § there are § a lot of un[§]answered questions. [7] (K=30,0).

Як і в попередньому прикладі, в аналізованому висловленні зареєстровано середньо-понижений рівний тон у першій синтагмі, децю подовжену реалізацію голосної /a:/ у дієслові *are*, низький рівень завершення затакту *-tions*. Водночас визначенню інформантами рівня ЕПП цього висловлення як середнього сприяли внутрішньосинтагменна пауза перед § *a lot*, що слугує засобом підсилення семантичної ваги цього слова, та функціонування двох кінетичних тонів у другій інтоногрупі (останній із яких є ядерним), актуалізованих різновидами спадного тону: низького на слові *lot* і середньо-підвищеного на слові *un[§]answered* (семантична вага якого інтенсифікована ядерним тоном) при середньому тональному діапазоні всього висловлення, помірній гучності й сповільненому темпі вимовлення. Отже, хвилеподібний характер руху тону в другій інтонаційній групі й наростання семантичної ваги на кожному наступному повнозначному слові (*lot* і *un[§]answered*) були визначальними під час кваліфікації інформантами рівня ЕПП цього висловлення як середнього.

Подібну неоднозначність у визначенні рівня ЕПП зафіксовано й у наведеному нижче прикладі висловлення, яке за даними акустичного аналізу реалізується в низькій зоні середнього рівня ЕПП, але кваліфікувалося на перцептивному рівні як таке, що має низький рівень ЕПП.

SIR ROBERT CHILTERN. *Mrs. Cheveley? I seem to know the name.*

LADY MARKBY. *She has just arrived from Vienna.*

SIR ROBERT CHILTERN. *Ah! Yes. § I think I know whom you mean.* [8, 6; 9] (K = 34,16).

Кваліфікація висловлення *I think I know whom you mean* як актуалізованого з низьким рівнем ЕПП зумовлена насамперед нейтральністю його лексичного наповнення, а також неврахуванням аудитором ролі попередніх стислих висловлень: *Ah!* і *Yes*, які вимовляються як одна інтонаційна група, оформлена високим передтактом *Ah!* і низьким спадним тоном на слові *Yes*, та перцептивної паузи на стику двох висловлень (*Yes* та *I think I know whom you mean*), що засвідчує їхню тісну семантичну зв'язність. Крім того, розширений тональний інтервал на стику такту (*I think I*) і ядерного тону (*know*) засвідчує емоційне збудження мовця, якого інформанти-носії англійської мови, імовірно, не сприйняли. Проте дані акустичного аналізу й інструментально визначений критерій K (34,16) дали змогу встановити рівень ЕПП аналізованого висловлення як середній.

Не менш цікава ситуація простежується й у висловленні *Good[^] evening, Lady Chiltern!*, яке аудиторі-інформанти зарахували до групи висловлень із низьким рівнем ЕПП, а, за критерієм К, вимовлялося на середньому рівні ЕПП (К = 62,02). Кваліфікації цього висловлення як актуалізованого із середнім рівнем ЕПП сприяли конситуація та високий висхідно-спадний тон у завершенні (*Good[^] evening, Lady Chiltern!*), що підсилює в наведеному прикладі негативне глузливе ставлення мовця до ситуації та співрозмовника:

LADY CHILTERN. *A secret? Between whom?*

MRS. CHEVELEY. *Between your husband and myself.*

SIR ROBERT CHILTERN. *Your carriage is here, Mm Cheveley!*

MRS. CHEVELEY. *Thanks! Good[^] evening, Lady Chiltern!* [8, 21–22; 9].

Труднощі, які виникають під час визначення рівня ЕПП висловлень-констативів пояснюємо низкою особливостей їхнього інтонаційного оформлення, а саме: низький тональний рівень початку висловлення, більше виділення семантично вагомих слів, незначне підвищення гучності на фоні загальної помірної гучності висловлення; наявність внутрішньосинтагменних пауз та кінетичних тонів, що передують ядерному; паралелізм інтонаційного оформлення суміжних інтонаційних груп, а також неврахування інформантами типу повідомлення.

Неоднозначність у зарахуванні негативних висловлень до низького рівня ЕПП пояснюємо тим, що за загальної реалізації параметрів інтонаційного оформлення таких висловлень у межах нейтрального мовлення вони характеризуються також виділенням окремих слів за допомогою пролонгації звука, кінетичного руху тону на неядерному складі, середньо-пониженого рівня тону в завершенні інтоногрупи, незначного підвищення гучності, повторенням інтонаційної моделі в суміжних інтоногрупах тощо.

Слід зазначити також, що інформанти стикалися з труднощами й під час визначення високого рівня ЕПП висловлень, які виражають позитивні або негативні емоції. Так, висловлення *How[^] awful!*, наведене нижче в контексті, однозначно кваліфікувалося як негативне (завдяки лексемі *awful* й окличній формі речення) та було зараховане інформантами до високого рівня ЕПП:

– *Henry Harris – Hannah's husband. He was in a car accident.*

– *Oh, no! What happened?*

– *He had an accident on his way home from work.*

– *How[^] awful!* [5, 153] (К = 56,4).

Відповідно до інструментально встановленого значення критерію К аналізоване висловлення належить до середнього рівня ЕПП. Це зумовлено насамперед стриманим ставленням мовця до співрозмовника й почутого та нещирістю у вираженні почуттів. Ефект сприйняття цього висловлення як такого, що має середній рівень ЕПП, досягається завдяки взаємодії всіх компонентів інтонації, які трактують як просодичні маркери вираження нещирого ставлення мовця до висловленого. Так, інтоногрупа *How[^] awful!* характеризується взаємодією таких просодичних засобів: конфігурація спадного тону – висхідний на ядерному складоносієві *aw-* і низький рівний на затакті *-ful*; швидкість зміни напрямку його руху – мала; тональний рівень – високий на *aw-*, вимовлений у розширеному діапазоні, та низький на *How i -ful*, реалізовані у вузькому тональному діапазоні; тональний інтервал – розширений між *How i aw-*, *aw-* і *-ful*; гучність – низька на слові *How*, підвищена на *aw-* й екстранизька на *-ful*; темп – помірний на *How* і сповільнений на *awful*; тембр голосу – фальцет на *aw-*, приглушений на *How i -ful*.

Подібним чином кваліфіковане й наступне висловлення, яке виражає позитивні емоції та, на думку інформантів, актуалізується на високому рівні ЕПП:

– *Good[^] evening, dear Gertrude! So kind of you to let me bring my friend, Mrs. Cheveley. Two such charming women should know each other!* [8, 4; 9] (К = 81,41).

Зарахування цього висловлення до високого рівня ЕПП інформанти пояснювали тим, що воно передає радість мовця під час зустрічі зі співрозмовником, яка відображається в інтонаційній моделі високим тональним рівнем вимовляння передтакту (*Good*) і ядерного складоносія (*eve-*) та низького висхідного тону на звертанні (*Gertrude*), реалізованого зі збільшеною швидкістю зміни напрямку його руху, наявністю розширеного тонального інтервалу між ядерним складоносієм (*Gert*) і затактом (*-rude*), а, отже, розширеним тональним діапазоном і підвищеною гучністю.

Водночас визначення інформантами нещирості й фальшивості у вираженні мовцем радості в аналізованій ситуації та показники критерію К (К = 81,41) засвідчують, що досліджуване висловлення реалізується у високій зоні середнього рівня ЕПП.

Певні неточності у визначенні інформантами рівня ЕПП простежувалися також у висловленні (*I was sure of it, Robert, I was sure of it*), що реалізовано, на їхню думку, із середнім рівнем ЕПП. Однак дані інструментального аналізу засвідчують його актуалізацію в низькій зоні високого рівня ЕПП ($K = 127,4$).

SIR ROBERT CHILTERN. *Gertrude, there is nothing in my past life that you might not know.*

LADY CHILTERN. *—I was sure of it, Robert, I was sure of it.* [8, 26; 9].

Відмінності в оцінках аудиторів та значенні критерію K можна пояснити тим фактом, що свідомість інформантів пов'язує рівень гучності з рівнем вираження ЕПП, які не завжди корелюють. Крім того, під час перцептивного визначення рівня ЕПП висловлення потрібно звертати увагу на тривалість звучання деяких слів. Так, тривалість слова *sure* в першій інтоногрупі наведеного вище висловлення дорівнює 713 ms, а в другій інтоногрупі його тривалість значно нижча і становить 464 ms, тобто відношення між тривалістю звучання цього слова в суміжних інтоногрупах становить 1,5:1,0, що засвідчує підвищений рівень емоційного забарвлення висловлення за загальної помірної гучності його вимовляння. Доцільно звертати увагу також і на тональний рівень реалізації спадного тону на слові *sure* (низький у першій інтоногрупі та високий – у другій), низький тональний рівень передтакту в першій інтоногрупі та високий – у другій. Такий просодичний контраст сприяє вираженню й семантичного контрасту, у нашому випадку – вираженню ширих позитивних почуттів мовця.

Подібні відмінності зафіксовано також під час аналізу прикладу, у якому мовець передає щирі негативні емоції. Визначаючи рівень ЕПП висловлення *Sick of London So ciety*, аудиторів не сприйняли дещо підвищену тривалість звука /s/ в ініціальній позиції у слові *sick*, що становить 204 ms, а його тривалість у такій самій позиції в емоційно-нейтральних словах наведеного прикладу (напр., *society, side, sent* та ін.) коливається в межах 93–99 ms (відношення становить близько 2:1), що й вплинуло на похибку в оцінці інформантами рівня ЕПП висловлення:

Never go anywhere now. Sick of London Society. Shouldn't mind being introduced to my own tailor; he always votes on the right side. But object strongly to being sent down to dinner with my wife's milliner. Never could stand Lady Caversham's bonnets. [8, 4; 9] ($K = 116,2$).

Зауважимо, що зіставлення результатів визначення ЕПП у висловленнях, які виражають різні почуття, підтвердив висновки нашої попередньої праці [1, 283, 365] про те, що їхня просодична організація не залежить від висловлення широти/нешироти полярних емоцій.

Під час аналізу, виконуваного обсягом 100 експериментальних висловлень для кожного рівня актуалізації ЕПП (загальною кількістю 300 висловлень), було зафіксовано відхилення оцінок аудиторів від указаних вище граничних значень критерію K і в бік перевищення рівня актуалізації ЕПП, і в бік його заниження. Із методологічної точки зору, це явище є цілком прогнозованим, оскільки, як відомо, природа людської психосфери здебільшого не визнає наявності чітких однозначних меж. Однак відомо, що в науці кількісні шкали будь-яких сенсорних показників (нагадаємо тут шкали рівнів звукового тиску, освітлення простору, вібраційного навантаження тощо) мають, зазвичай, чітко фіксовані числові значення конвенціонально встановлюваних меж. Тому визначення таких конвенціонально чітких меж діапазонів значення критерію K для низького ($K \leq 30$), середнього ($K = 30-105$) та високого ($K \geq 105$) рівнів ЕПП у цьому разі є традиційно виправданим, а, отже, – доцільним.

Висновки. Методологічно обґрунтовано й експериментально підтверджено доцільність застосування у фонетичних дослідженнях таких чітких меж показників безрозмірного кількісного критерію K рівня актуалізації ЕПП озвученого висловлення: низький (K – до 30), середній ($K = 30-105$) та високий ($K > 105$).

Установлено, що провідною причиною, яка ускладнює коректність перцептивної оцінки рівня ЕПП англійських висловлень, є, зазвичай, незнання інформантами особливостей фонетичного аналізу усного мовлення та недостатньо професійний аналіз інформантами комплексного (підсилювального або компенсувального) взаємовпливу таких факторів, як тип повідомлення, мовний контекст, позамовні фактори (ситуація спілкування, ставлення мовця до співрозмовника та до комунікативної ситуації тощо), індивідуальна та мовленнєва культури мовця, особливості його артикуляції (наприклад, заїкання під час сильного нервового збудження, специфічний тембр голосу тощо), психологічний тип мовця, тип мовної особистості тощо, що призводить до похибок під час установа рівня ЕПП англійських висловлень.

Перспективи подальших досліджень. Упровадження в практику відповідних комп'ютерних програм для оброблення даних за кількісним критерієм рівня актуалізації мовцем емоційно-прагматичного потенціалу висловлення, з одного боку, сприятиме підвищенню ступеня об'єктивності й зниженню витрат часу та праці на проведення експериментально-фонетичних досліджень, з іншого – уможливить подальше ефективне просування наукового пошуку фонетистів у царині психоенергетики мовлення.

Список використаної літератури

1. Калита А. А. Система фонетичних засобів актуалізації смислу висловлювання (експериментально-фонетичне дослідження англійського емоційного мовлення) : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.04 / Калита Алла Андріївна. – К., 2003. – 566 с.
2. Калита А. А. Функціонально-енергетический подход: механизм актуализации эмоционально-прагматического потенциала высказывания / А. А. Калита, А. В. Клименюк // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – Х. : Константа. – 2004. – № 635. – С. 70–74.
3. Калита А. А. Актуалізація емоційно-прагматичного потенціалу висловлення : монографія / А. А. Калита. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. – 320 с.
4. Калита А. А. Критерий уровня актуализации эмоционально-прагматического потенциала высказывания / А. А. Калита, Л. І. Тараненко // Наукові записки. Сер. : Філол. науки (мовознавство) : у 2-х ч. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. – 2012. – Вип. 105 (1). – С. 476–484.
5. Baker A. Pronunciation Pairs: an Introduction to the Sounds of English / Ann Baker. – 2nd ed. – Cambridge : Cambridge University Press, 2008. – 192 p.
6. O'Connor J. D. Phonetics / J. D. O'Connor. – L. : Penguin Books Ltd., 1984. – 320 p.
7. Weekly Political Review [Electronic resource]. – Access mode : http://downloads.bbc.co.uk/podcasts/radio4/wpr/wpr_20111022-1130a.mp3.
8. Wilde O. An ideal husband / Oscar Wilde. – L. : Dover Thrift Editions, 2000. – 96 p.
9. Wilde O. An ideal husband / Oscar Wilde. – L. A. : Theatre works. Produced in association with KCRW, 1997. – 2 Audio CDs (102 min).
10. Wilde O. The Importance of being Earnest / Oscar Wilde. – L. : Penguin Books Ltd., 1997. – 2 Audio Cassettes (2 hrs).

Статтю подано до редколегії
14.03.2012 р.

УДК: 811,111'373,44/46:821,111

О. В. Коваленко – кандидат филологических наук, доцент кафедры теории и практики перевода факультета романо-германской филологии Одесского национального университета имени И. И. Мечникова

Функциональные характеристики историзмов в исторических романах Вальтера Скотта

Работа выполнена на кафедре теории и практики перевода факультета романо-германской филологии ОНУ им. И. И. Мечникова

В статье сделана попытка провести исследование типов историзмов, которые рассматриваются как исторические реалии в исторических романах В. Скотта. Рассматриваются функциональные характеристики историзмов, анализируются их функциональные типы. Исследуются сходства и различия в функционировании различных типов историзмов в исторических романах В. Скотта.

Ключевые слова: исторический роман, историзм, историческая реалья, жанрово-маркированная лексика.

Коваленко О. В. Функціональні характеристики історизмів в історичних романах Вальтера Скотта.

У статті зроблено спробу провести дослідження типів історизмів, які розглядаються як історичні реалії в